

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 18 marca 2020 r.

Adam Bodnar

VII.511.16.2020.PKR

Minister Sprawiedliwości
Zbigniew Ziobro
e-PUAP

Szanowny Panie Ministrze

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwracają się środowiska prawnicze, celem wsparcia postulatów dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w warunkach obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego związanego z pandemią wirusa SARS-CoV-2.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej,¹ Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych², Zarząd SSP „Iustitia”³, Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris zwróciły się do przedstawicieli władzy wykonawczej i ustawodawczej o wypracowanie rozwiązań ustawowych regulujących funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w okresie pandemii. Środowiska te zwróciły uwagę, że regulacje winny uwzględniać zarówno bezpieczeństwo zdrowotne obywateli, jak i konieczność zapewnienia przez państwo polskie realizacji jego podstawowych zadań, do których należy sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Fizyczny dostęp interesantów do sądów został bardzo ograniczony, strony i pełnomocnicy nie mają m.in. dostępu do akt. Rozprawy i posiedzenia jawne są przez sądy odwoływane. Poza tym jednak sądy nadal pracują, wydawane są orzeczenia na posiedzeniach niejawnych, zaś sekretariaty wykonują zarządzenia. Formalnie nie wstrzymano

---

¹ Prezydium NRA apeluje o wypracowanie rozwiązań dot. funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, <http://www.adwokatura.pl/z-zycia-nra/prezydium-nra-apeluje-o-wypracowanie-rozwiazan-dot-funkcjonowania-wymiaru-sprawiedliwosci/page/1/>, data ostatniego dostępu 18.02.2020 r.;

² Stanowisko Prezydium KRRP z 16 marca 2020 r. dotyczące konieczności dokonania pilnych zmian legislacyjnych regulujących funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości po ogłoszeniu stanu zagrożenia epidemicznego, <https://kirp.pl/stanowisko-prezydium-krrp-z-16-marca-2020-r-dotyczace-koniecznosc-dokonania-pilnych-zmian-legislacyjnych-regulujacych-funkcjonowanie-wymiaru-sprawiedliwosci-po-ogloszeniu-stanu-zagrozenia-epidemiczn/>, data ostatniego dostępu 18.02.2020 r.;

³ Apel Zarządu SSP "Iustitia" o wstrzymanie działania sądów, <https://www.iustitia.pl/79-informacje/3763-apel-zarzadu-ssp-iustitia-o-wstrzymanie-dzialania-sadow>, data ostatniego dostępu 18.02.2020 r.

doręczeń pism sądowych. Oznacza to dla stron oraz pełnomocników konieczność odbioru i wysyłki korespondencji, a także wizytę na poczcie (której godziny pracy zostały również skrócone). Wprowadzenie ograniczeń przez sądy jest zrozumiałe – ich brak mógłby się przyczynić do roznoszenia wirusa i rozprzestrzeniania się epidemii. Szczególnie w przypadku osób starszych jest to bardzo niebezpieczne dla zdrowia, a nawet życia.

W chwili obecnej na szczególną uwagę zasługują postulaty wprowadzenia zawieszenia z mocy prawa terminów procesowych i sądowych od dnia ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego aż do dnia ogłoszenia zakończenia stanu zagrożenia epidemicznego oraz objęcie takim zawieszeniem postępowań sądowych i administracyjnych, także w zakresie zawieszenia biegu terminów doręczenia korespondencji; wypracowanie katalogu spraw pilnych, które winny być rozpoznawane w pierwszej kolejności; przyznawanie zaliczek na koszty zastępstwa procesowego w sprawach prowadzonych z urzędu oraz opracowanie systemu pomocy finansowej przeznaczonej dla profesjonalnych pełnomocników procesowych i obrońców, którzy z racji podejmowanych już działań popadną w kłopoty finansowe. Istniejąca sytuacja wymaga również uelastycznienia form kontaktów z sądami i urzędami w postępowaniach sądowych i administracyjnych poprzez możliwie w największym zakresie wykonywania usług/pracy w formie zdalnej (email, telefon), przy zachowaniu najwyższych możliwych standardów świadczenia pomocy prawnej.

Z informacji prasowych wynika⁴, iż Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało już projekt zmian do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374) dotyczących wymiaru sprawiedliwości, m.in. opracowano katalog spraw pilnych. Przewidziano także uprawnienia dla Prezesów Sądów Apelacyjnych lub Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do wyznaczenia innego sądu powszechnego do rozpoznania sprawy, jeśli sąd właściwy nie będzie miał możliwości funkcjonowania, np. z powodu kwarantanny. Jednocześnie, Ministerstwo Sprawiedliwości miało wskazać, że zawieszenie czy ograniczenie pracy sądów oraz wstrzymanie biegu terminów procesowych i materialnoprawnych wymaga stosownej interwencji legislacyjnej.

Obecna sytuacja jest niewątpliwie wyjątkowa i wymaga podjęcia stosownych działań celem ochrony konstytucyjnych praw jednostki. Brak rozwiązań ustawowych co do biegu postępowań sądowych w okresie zagrożenia epidemicznego może doprowadzić do naruszenia podstawowych

---

⁴ Wymiar sprawiedliwości w czasie epidemii - MS proponuje zmiany w specustawie <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/wymiar-sprawiedliwosci-w-czasie-koronawirusa-ms-proponuje-zmiany,498751.html>, data ostatniego dostępu 18.02.2020 r.

praw człowieka i obywatela, chronionych przez Konstytucję RP, takich jak prawo do życia, zdrowia oraz prawo do sądu, a także wygeneruje wiele nowych spraw o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowych. Dodatkowo brak wsparcia profesjonalnych pełnomocników, pracowników wymiaru sprawiedliwości oraz sędziów niewątpliwie doprowadzi do utraty przez te podmioty zaufania do przedstawicieli władzy publicznej.

Z uwagi na powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2178 ze zm.), przedstawiam Panu Ministrowi powyższe uwagi. Jednocześnie zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska co do apeli wystosowanych przez środowiska prawnicze dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w warunkach obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego związanego z pandemią wirusa SARS-CoV-2 oraz o udzielenie informacji czy planowane jest podjęcie inicjatywy legislacyjnej w zakresie biegu terminów procesowych i materialnoprawnych w poszczególnych procedurach.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/